

Briselē, 4.4.2019.
SWD(2019) 111 final

KOMISIJAS DIENESTU DARBA DOKUMENTS

Vides politikas īstenošanas 2019. gada pārskats: politiskais konteksts

Pavaddokuments dokumentam

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

**Vides politikas īstenošanas 2019. gada pārskats:
Eiropa, kas aizsargā savus pilsoņus un uzlabo viņu dzīves kvalitāti**

{COM(2019) 149 final} - {SWD(2019) 112 final} - {SWD(2019) 113 final} -
{SWD(2019) 114 final} - {SWD(2019) 115 final} - {SWD(2019) 116 final} -
{SWD(2019) 117 final} - {SWD(2019) 118 final} - {SWD(2019) 119 final} -
{SWD(2019) 120 final} - {SWD(2019) 121 final} - {SWD(2019) 122 final} -
{SWD(2019) 123 final} - {SWD(2019) 124 final} - {SWD(2019) 125 final} -
{SWD(2019) 126 final} - {SWD(2019) 127 final} - {SWD(2019) 128 final} -
{SWD(2019) 129 final} - {SWD(2019) 130 final} - {SWD(2019) 131 final} -
{SWD(2019) 132 final} - {SWD(2019) 133 final} - {SWD(2019) 134 final} -
{SWD(2019) 135 final} - {SWD(2019) 136 final} - {SWD(2019) 137 final} -
{SWD(2019) 138 final} - {SWD(2019) 139 final}

Politiskais konteksts – vides politikas īstenošanas 2019. gada pārskats

I. Par vides politikas īstenošanas pārskatu

Vides politikas īstenošanas 2019. gada pārskats ir otrais izdevums regulārā analīzes, dialoga un kopdarbības ciklā, kas pirmoreiz izziņots 2016. gadā¹, un tā mērķis ir uzlabot pašreizējās ES vides politikas un tiesību aktu īstenošanu. Pirmais *EIR* paziņojums un 28 valstu ziņojumi tika publicēti 2017. gada februārī², un pašreizējais ziņojumu kopums ietilpst 2019. gada dokumentu paketē. Ziņojumu mērķis ir veicināt debates par ES kopīgajām vidiskajām problēmām un iedarbīgākajiem veidiem, kā novērst visaktuālākās īstenošanas problēmas dalībvalstīs. To pamatā ir detalizēti nozarspecifiski īstenošanas ziņojumi, kurus Komisija apkopojusi vai izdevusi saskaņā ar konkrētiem vides tiesību aktiem, kā arī Eiropas Vides aģentūras ziņojumi par vides stāvokli un citi ziņojumi. Šie *EIR* ziņojumi neaizstāj specifiskos juridiskos instrumentus un dialogu, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu atbilstību saistošajiem ES noteikumiem.

Ziņojumi lielā mērā atbilst Septītās vides rīcības programmas³ struktūrai, un tajos ir atsauces uz ilgtspējīgas attīstības programmu 2030. gadam un saistītajiem ilgtspējīgas attīstības mērķiem (IAM)⁴, ciktāl tie atspoguļo ES vides tiesību aktos noteiktās saistības un politikas mērķus.

Galvenajās identificētajās problēmās ir ņemti vērā tādi faktori kā ietekme uz iedzīvotāju dzīves kvalitāti, progress, kas līdz šim panākts ES vidisko mērķrādītāju sasniegšanā, un ietekme uz resursiem.

Valstu ziņojumiem ir pievienots paziņojums “*Vides politikas īstenošanas 2019. gada pārskats: Eiropa, kas aizsargā savus pilsoņus un uzlabo viņu dzīves kvalitāti*”. Tajā identificētas kopīgās problēmas un sniegti provizoriski secinājumi par to, kādi varētu būt dalībvalstu vājā snieguma galvenie cēloņi. Pamatojoties uz iepriekšminēto, tajā ieteikta strukturāla turpmākā rīcība labāku rezultātu sasniegšanai, un tā papildina valstu ziņojumos iekļautās konkrētās prioritārās darbības. Ērtības labad paziņojumam ir pievienots pielikums ar katrai valstij ierosinātajām darbībām.

Svarīgs snieguma uzlabošanas veids ir vides iestāžu spēju, jo īpaši to personāla prasmju un zināšanu, attīstīšana. *EIR* atbalstam Eiropas Komisija ir izveidojusi programmu *TAIEX EIR PEER 2 PEER (P2P)*⁵, kas veicina vides iestāžu darbinieku pieredzes apmaiņu, un tas paver iespēju

nepastarpināti pārņemt citu valstu un reģionu labo praksi.

Programma *P2P* ir praktisks rīks, kas nodrošina pielāgotu atbalstu dalībvalstu iestādēm, kuras īsteno vides politiku un tiesību aktus. Komisija šo *TAIEX* instrumentu vairāk nekā 20 gadus ir sekmīgi lietojusi paplašināšanās un Eiropas kaimiņattiecību politikā, bet nesen tas izmantots, sniedzot palīdzību kohēzijas politikā ar programmu *TAIEX REGIO P2P*. Šis rīks, kura pirmajā darbības gadā (2018) ir īstenoti 20 projekti vides jomā un kurā iesaistījušās visas dalībvalstis, ir nepieciešamais papildinstruments, ko īstenošanas struktūras var izmantot, lai dalītos pieredzē un tādējādi uzlabotu savas speciālās zināšanas.

No ESAO vides politikas snieguma pārskatiem *EIR* atšķiras ar to, ka tajā reizi divos gados tiek novērtēta ES vides tiesību aktu un politikas galveno prasību īstenošana katrā ES dalībvalstī. Šādi tiek iegūti relatīvi lakoniski ziņojumi, kas nodrošina pārskatu par īstenošanā panākto progresu un salīdzināmību visā ES.

Politiskais konteksts

EIR ziņojumi ir adresēti ne tikai vides ekspertiem, bet arī citām iestādēm un plašākai sabiedrībai, tālab politiskā konteksta izskaidrošana var lietī noderēt, lai izprastu katrai valstij specifisko informāciju, kas sniegta ziņojumos. Tomēr, lai 2019. gada *EIR* valstu ziņojumos saglabātu lakonismu, vispārīga informācija par katru tematisko nozari ir izklāstīta šajā konteksta dokumentā, nevis katrā atsevišķajā ziņojumā.

Vispārējie ES mērķi un attiecīgie IAM ir iekļauti zilajos ierāmējumos. Katrā iedaļā zemsvītras piezīmēs ir iekļautas arī saites uz tīmekļa vietnēm ar sīkāku informāciju. Sīkāka informācija par ES vides politiku un tiesību aktiem ir pieejama tīmekļa vietnē *Eiropa*⁶.

Katrā valsts ziņojumā ir izklāstītas galvenās Eiropas vides politikas un tiesību aktu īstenošanas problēmas, kā arī labā prakse un izcilība piemēri attiecīgajā valstī. Kopumā visu līmeņu ES vides iestādēm ir lielas iespējas uzlabot savu sniegumu, mācoties citai no citas.

¹ [COM\(2016\) 316](#).

² [COM\(2017\) 63](#).

³ [Lēmums 1386/2013/ES](#).

⁴ Apvienoto Nāciju Organizācija, [Ilgtspējīgas attīstības mērķi](#), 2018.

⁵ Papildu informācija par rīku *P2P*, arī pieteikuma veidlapa un buklets visās ES valodās, ir pieejama *EIR* [tīmekļa vietnē](#).

⁶ Eiropas Komisija, [vides tīmekļa vietne](#).

II. Tematiskās jomas

1. ES pārveide par resursu ziņā efektīvu, zaļu un konkurētspējīgu mazoglekļa ekonomiku – aprites ekonomiku

Pasākumi virzībai uz aprites ekonomiku

Rīcības plānā pārejai uz aprites ekonomiku ir uzsvērtā nepieciešamība pāriet uz aprites cikla diktētu aprites ekonomiku, pēc iespējas vairāk atkalizmantojot resursus un līdz minimumam samazinot atkritumu atlikas. To var veicināt, izstrādājot inovatīvus finanšu instrumentus un ekoinovācijas finansējumu un nodrošinot tiem piekļuvi.

Ar aprites ekonomikas paketi ir saistīti trīs IAM. 8. IAM veicina pastāvīgu, iekļaujošu un ilgtspējīgu ekonomikas izaugsmi. 9. IAM uzsver nepieciešamību veidot noturīgu infrastruktūru, veicināt iekļaujošu un ilgtspējīgu industrializāciju un sekmēt inovāciju. 12. IAM mudina valstis līdz 2030. gadam panākt ilgtspējīgu dabas resursu apsaimniekošanu un efektīvu izmantošanu.

Pāreja no lineārās ekonomikas uz aprites ekonomiku paver izdevību padarīt to ilgtspējīgāku un konkurētspējīgāku. Šī pāreja stimulēs investīcijas un dos gan īstermiņa, gan ilgtermiņa ieguvumus ekonomikai, videi un iedzīvotājiem.

Pēc ES rīcības plāna pārejai uz aprites ekonomiku pieņemšanas 2015. gadā un ar to saistītās ieinteresēto personu platformas izveidošanas 2017. gadā Eiropas Komisija 2018. gada janvārī pieņēma jaunu dokumentu paketi⁷ attiecībā uz sasniedzamajiem rezultātiem. Tā ietvēra tādas papildu iniciatīvas kā i) ES stratēģija attiecībā uz plastmasu, ii) paziņojums par to, kā novērst ķīmisko vielu, produktu un atkritumu jomas tiesību aktu saskarē konstatētās problēmas, iii) ziņojums par kritiski svarīgām izejvielām un iv) aprites ekonomikas progresu uzraudzības sistēma⁸.

Aprites ekonomikas popularizēšana kopš 2016. gada ir kļuvusi par regulāru prioritāti ar Eiropas pusgadu saistītajā gada izaugsmes pētījumā.

Uzraudzības sistēma vēro galvenās tendences un modeļus, lai izprastu, kā attīstās aprites ekonomikas dažādie elementi. Sistēmu veido desmit pamatrādītāji, kas aptver ikvienu posmu, proti, ražošanu, patēriņu, atkritumu apsaimniekošanu un otrreizējās izejvielas utt., kā arī ekonomiskos aspektus, piemēram, investīcijas, darbvietas, bruto pievienoto vērtību un inovāciju.

Tas, cik daudz konkrētajā valstī ir produktu ar ES ekomarkējumu un organizāciju, kam ir licencēta EMAS (vidiskās pārvaldības un audita sistēma), norāda uz publiskā sektora iestāžu apņemšanos īstenot pāreju uz apriti, kā arī privātā sektora uzņēmumu un valsts ieinteresēto personu iesaisti.

MVU un resursefektivitāte

Vidiskas problēmas MVU var pārvērst iespējās, piemēram, uzlabojot resursefektivitāti, gūstot sabiedrības atbalstu un piedāvājot ekoproduktus un ekopakalpojumus. MVU snieguma pārskats⁹ ir viens no galvenajiem instrumentiem, kuru Komisija izmanto, lai uzraudzītu un novērtētu MVU progresu resursefektivitātes un citu vidisko rādītāju ziņā.

Ekoinovācija

Ekoinovācijas rezultātu pārskats (ECO-IS)¹⁰, kuru Komisijas vajadzībām izstrādājusi Ekoinovācijas novērotava, sniedz pārskatu par ES dalībvalstu sniegumu šādās piecās ekoinovācijas jomās: ekoinovācijas ielaide, ekoinovācijas darbības, ekoinovācijas izlaide, resursefektivitātes iznākumi un sociālekonomiskie iznākumi.

Atkritumu apsaimniekošana

Lai atkritumus būtu iespējams pārvērst resursos:

i) ir pilnībā jāīsteno ES tiesību akti atkritumu jomā, un tas ietver atkritumu apsaimniekošanas hierarhiju, vajadzību nodrošināt atkritumu dalītu savākšanu, mērķrādītājus attiecībā uz atkritumu novirzīšanu no poligoniem utt.;
ii) jāsamazina radīto atkritumu daudzums un radīto atkritumu daudzums uz vienu iedzīvotāju absolūtā izteiksmē, un
iii) enerģija jāatgūst tikai no neregistrējamajiem materiāliem un pakāpeniski jāpārtrauc reciklējamu vai atgūstamu atkritumu apglabāšana poligonos.

Darbības atkritumu apsaimniekošanas jomā atbalsta iepriekšminētais 12. IAM.

ES pieeja atkritumu apsaimniekošanai pamatojas uz Atkritumu pamatdirektīvā definēto "atkritumu apsaimniekošanas hierarhiju". Tā nosaka prioritāro secību, kas ievērojama atkritumu politikas veidošanā.

⁷ Eiropas Komisija, [2018. gada aprites ekonomikas pakete](#).

⁸ [COM\(2018\) 029](#).

⁹ Eiropas Komisija, [2018. gada MVU snieguma pārskats](#).

¹⁰ Eiropas Komisija, [Ekoinovācijas rezultātu pārskats](#).

Hierarhija ir šāda: rašanās novēršana, (sagatavošanās atkalizmantošanai) atkalizmantošana, reciklēšana, atgūšana un – kā vismazāk vēlamā iespēja – likvidēšana (kas ietver apglabāšanu poligonos un sadedzināšanu bez enerģijas atgūšanas). Progress virzībā uz reciklēšanas un poligonos apglabāto atkritumu daudzuma samazināšanas mērķrādītājiem, kā arī pienācīgu atkritumu apsaimniekošanas plānu / atkritumu rašanās novēršanas programmu pieņemšanā joprojām ir galvenais kritērijs, pēc kura – līdztekus atkritumu radīšanas un atkritumu apstrādes veidu rādītājiem – tiek mērīts dalībvalstu sniegums.

Likumdevēju pieņemtie grozījumi tiesību aktos atkritumu jomā¹¹ un jaunākais priekšlikums samazināt konkrētu plastmasas izstrādājumu ietekmi uz vidi ir piemērs, kā Eiropas Savienības līmenī tiek īstenoti kopīgi centieni atbalstīt aprites ekonomiku un uzlabot atkritumu apsaimniekošanu. Tomēr atbilstīgi *EIR* darbības jomai šis ziņojums pievēršas tuvākajiem reciklēšanas mērķrādītājiem (50 % līdz 2020. gadam) un sadzīves atkritumu apsaimniekošanu kopumā. Jauno noteikumu un mērķrādītāju īstenošana tiks novērtēta nākamajos *EIR* ciklos.

Klimata pārmaiņas

2016. gada 5. oktobrī ratificējot Parīzes klimata nolīgumu, ES ir apņēmusies veikt vērienīgu rīcību klimata jomā gan starptautiskā, gan ES mērogā. ES mērķrādītāji ir līdz 2020. gadam samazināt siltumnīcefekta gāzu (SEG) emisijas par 20 % un līdz 2030. gadam – vismaz par 40 % salīdzinājumā ar 1990. gadu. ES ilgtermiņa mērķis ir samazināt emisijas par 80–95 % līdz 2050. gadam, un tas ietilpst centienos, kas attīstītajām valstīm jāīsteno kopīgi. Pielāgoties klimata pārmaiņu nelabvēlīgajai ietekmei ir ļoti svarīgi, lai mazinātu jau jūtamo ietekmi un uzlabotu gatavību turpmākai ietekmei un noturību pret to.

13. IAM ir izpildīt apņemšanos ievērot Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējo konvenciju par klimata pārmaiņām un iedzīvīnāt Klimata pārmaiņu mazināšanas fondu. Tā uzdevums ir stiprināt valstu noturību un spēju pielāgoties ar klimatu saistītiem apdraudējumiem un dabas katastrofām.

ES ir pieņemti tiesību akti, kas vajadzīgi, lai sasniegtu ES klimata mērķrādītājus 2020. un 2030. gadam. ES emisijas kvotu tirdzniecības sistēma (ES ETS)¹² aptver visus lielos siltumnīcefekta gāzu (SEG) emitētājus ES rūpniecības, enerģētikas un aviācijas nozarē. Šī sistēma ir ES klimata

pārmaiņu apkarošanas politikas stūrakmens un svarīgs izmaksefektīvas SEG emisiju samazināšanas instruments. ES ETS piemēro visas dalībvalstis, un tai ir ļoti augsts atbilstības rādītājs. Katru gadu aptuveni 99 % no iekārtu emisijām tiek nosegtas ar vajadzīgo kvotu skaitu. Kompetentās iestādes veic dažādas atbilstības pārbaudes par iekārtu iesniegtajiem ikgadējiem emisiju ziņojumiem. Attiecībā uz emisijām, ko ES ETS neaptver, dalībvalstīm saistoši nacionālie mērķrādītāji ir noteikti Kopīgo centienų tiesību aktos¹³.

Visām ES valstīm ir pienākums uzraudzīt to emisijas saskaņā ar ES SEG uzraudzības mehānismu, kas nosaka ES iekšējās ziņošanas noteikumus, pamatojoties uz starptautiski noteiktajiem pienākumiem. Lai gan visas dalībvalstis ziņošanas prasības ir izpildījušas, darbs pie ziņošanas pilnīguma un savlaicīguma uzlabošanas turpinās.

Pārredzama un koordinēta plānošana palīdzēs ES sasniegt 2030. gadam un turpmākiem gadiem izvirzītos mērķrādītājus. Patlaban dalībvalstis izstrādā integrētos nacionālos enerģētikas un klimata plānus (NEKP) un ilgtermiņa klimata un enerģētikas stratēģijas. Pirmie NEKP aptvers 2021.–2030. gada periodu, un to pamatā būs iteratīvs pārvaldības process dalībvalstu un Komisijas starpā. Atbilstīgi Parīzes nolīgumam ES un tās dalībvalstis līdz 2020. gadam izstrādās arī klimata stratēģijas gadsimta vidum.

ES nozarspecifiskie klimata tiesību akti ir pieņemti, lai stimulētu transporta un jūrlietu nozares radīto emisiju, kā arī ražojumos izmantoto fluorēto gāzu emisiju samazināšanu.

Transports rada gandrīz vienu ceturto daļu SEG emisiju Eiropā un ir galvenais gaisa piesārņojuma cēlonis pilsētās. Transporta nozarē kopš 1990. gada nav konstatēta tik stabila SEG emisiju samazināšanās kā citās nozarēs. ES tiesību aktos¹⁴ visiem jaunajiem vieglajiem automobiļiem un furgoniem ir noteikti saistoši CO₂ emisijas mērķrādītāji 2020./2021. gadam. Pamatojoties uz iepriekšminēto, katram ražotājam tiek aprēķināts konkrēts emisiju mērķrādītājs. Ja ražotāji attiecīgo mērķrādītāju pārsniedz, tiem jāmaksā maksa par pārsniegtajām emisijām. Tāpēc dalībvalstīm ir jāuzrauga un katru gadu jāziņo Eiropas Vides aģentūrai CO₂ emisiju dati par visiem jaunreģistrētajiem transportlīdzekļiem. ES tiesību akti turklāt paredz, ka dalībvalstīm jānodrošina, ka patērētājiem tiek sniegta relevanta informācija, arī marķējuma uzlīme, kurā norādīta transportlīdzekļa degvielas patēriņa efektivitāte un CO₂ emisijas, jo tas mudinātu patērētājus izmantot efektīvākus

¹¹ Eiropas Savienības Publikāciju birojs, [Atkritumu apsaimniekošanas tiesību aktu pakete](#) (Eiropas Savienības Oficiālais Vēstnesis, L 150, 2018. gada 14. jūnijs).

¹² Eiropas Komisija, [ES emisijas kvotu tirdzniecības sistēma](#).

¹³ Eiropas Komisija: [Kopīgi centieni: dalībvalstu emisijas mērķrādītāji](#).

¹⁴ Eiropas Komisija. Autotransports: [transportlīdzekļu CO₂ emisiju samazināšana](#).

transportlīdzekļus. Cits svarīgs transporta SEG emisiju samazināšanas elements ir degvielas kvalitāte. ES tiesību akti paredz, ka transportlīdzekļu degvielas SEG emisiju intensitāte līdz 2020. gadam ir jāsamazina par 10 %.

Sākot ar 2018. gadu, lieliem kuģiem, kuri izmanto ES ostas, ir jāmonitorē un jāpaziņo to pienācīgi verificētās ikgadējās emisijas un cita relevanta informācija. Pirmie monitoringa ziņojumi jāiesniedz Komisijai līdz 2019. gada 30. aprīlim.

ES ir pieņēmusi vairākus tiesību aktus fluorēto siltumnīcefekta gāzu, to vidū daļēji halogenēto fluorogļūdeņražu (HFC), emisiju kontrolei. Mobilo gaisa kondicionēšanas sistēmu direktīva¹⁵ attiecas uz gaisa kondicionēšanas sistēmām, ko izmanto mazos mehāniskajos transportlīdzekļos, un Fluorēto gāzu regula¹⁶ aptver visus galvenos fluorēto gāzu lietojuma veidus un nosaka prasību pakāpeniski samazināt daļēji halogenēto fluorogļūdeņražu daudzumu, ko atļauts laist ES tirgū, un tādā veidā tiecas samazināt to klimatisko ietekmi. Pateicoties jaunajai Fluorēto gāzu regulai, ir gaidāms, ka līdz 2030. gadam ES fluorēto gāzu emisijas samazināsies par divām trešdaļām salīdzinājumā ar 2014. gada līmeni. Regula ir tieši piemērojama visās dalībvalstīs. Dalībvalstīm līdz 2017. gadam bija jāizveido un jāpaziņo Komisijai mācību un sertifikācijas programmas un noteikumi par sodiem.

Citā ES lēmumā¹⁷ ir noteikti zemes izmantošanas, zemes izmantošanas maiņas un mežsaimniecības darbību radīto emisiju un piesaistījumu uzskaites noteikumi, un tas ir pirmais pasākums virzībā uz šo darbību iekļaušanu ES emisiju samazināšanas saistībās.

ES 2013. gadā pieņēma stratēģiju par pielāgošanos klimata pārmaiņām¹⁸, kuras mērķis ir padarīt Eiropu noturīgāku pret klimata pārmaiņām, veicinot dalībvalstu pozitīvu rīcību, labāk informētu lēmumu pieņemšanu, kā arī mudinot galvenās neaizsargātās nozares pielāgoties. Stratēģijā ir izklāstīta konsekventa un labi saskaņota pieeja, kā uzlabot visu valdības līmeņu gatavību un spēju reaģēt uz klimata pārmaiņu ietekmi.

¹⁵ Eiropas Komisija, [Mobilās gaisa kondicionēšanas sistēmas](#).

¹⁶ Eiropas Komisija, [Fluorēto siltumnīcefekta gāzes](#).

¹⁷ [Regula](#) par zemes izmantošanas, zemes izmantošanas maiņas un mežsaimniecības iekļaušanu.

¹⁸ Eiropas Komisija, [ES stratēģija par pielāgošanos klimata pārmaiņām](#).

2. Dabas kapitāla aizsardzība, saglabāšana un uzlabošana

Daba un bioloģiskā daudzveidība

ES bioloģiskās daudzveidības stratēģijas mērķis ir līdz 2020. gadam apturēt bioloģiskās daudzveidības zudumu ES. Tā prasa pilnībā īstenot Putnu direktīvu un Dzīvotņu direktīvu, lai panāktu aizsargājamo sugu un dzīvotņu labvēlīgu saglabāšanās stāvokli. Tāpat tā paredz, ka lauksaimniecībai un mežsaimniecībai ir jāpalīdz saglabāt un uzlabot bioloģisko daudzveidību.

15. IAM uzliek valstīm pienākumu aizsargāt sauszemes ekosistēmas, atjaunot tās un veicināt to ilgtspējīgu izmantošanu, ilgtspējīgi apsaimniekot mežus, cīnīties pret pārtuksnešošanos, apturēt bioloģiskās daudzveidības zudumu, kā arī apturēt un vērst par labu augsnes degradāciju.

ES 1992. gada Dzīvotņu direktīva¹⁹ un 1979. gada Putnu direktīva²⁰ ir stūrakmens ES tiesību aktiem, kuru mērķis ir saglabāt ES dzīvo dabu. *Natura 2000*, kas ir lielākais koordinētais aizsargājamo teritoriju tīkls pasaulē, ir viens no svarīgākajiem instrumentiem, kas palīdz īstenot direktīvu mērķus un nodrošināt Eiropas visvērtīgāko un visapdraudētāko sugu, dabisko dzīvotņu un to veidoto ekosistēmu ilgtermiņa aizsardzību, saglabāšanu un izdzīvošanu.

Putnu direktīva un Dzīvotņu direktīva paredz, ka dalībvalstīm ir jāizveido saskaņots *Natura 2000* teritoriju tīkls. Šīs prasības izpildi Komisija novērtē attiecībā uz katru dalībvalsts teritorijā sastopamo sugu un dzīvotņu tipu. Šo novērtējumu Komisija nesen atjauninājusi ar Eiropas Vides aģentūras palīdzību.

Būtisks atskaites punkts minēto direktīvu mērķu sasniegšanā ir *Natura 2000* valsts nozīmes teritoriju noteikšana, proti, saskaņā ar Dzīvotņu direktīvu tiek noteiktas īpaši aizsargājamās dabas teritorijas un saskaņā ar Putnu direktīvu – īpaši aizsargājamās teritorijas²¹. Galvenie rādītāji, pēc kuriem novērtē dalībvalstu sniegumu, ir progress, kas panākts i) saskaņota *Natura 2000* tīkla izveidei vispiemērotāko teritoriju izvēlē, ii) teritorijas juridiskā statusa noteikšanā valsts līmenī un iii) ES nozīmes sugu un dzīvotņu saglabāšanās stāvokļa uzturēšanā vai uzlabošanā.

Pēc ES dabas aizsardzības tiesību aktu visaptverošas izvērtēšanas Eiropas Komisija 2017. gada aprīlī pieņēma rīcības plānu, kura mērķis ir uzlabot to īstenošanu un palielināt to devumu 2020. gada ES bioloģiskās daudzveidības mērķrādītāju sasniegšanā. ES rīcības plānā dabai, cilvēkam un ekonomikai tika ierosinātas 15 konkrētas darbības, kas jāveic no 2017. līdz 2019. gadam.

Ekosistēmu un to pakalpojumu uzturēšana un atjaunošana

ES bioloģiskās daudzveidības stratēģijas mērķis ir uzturēt un atjaunot ekosistēmas un to pakalpojumus, iekļaujot telpiskajā plānošanā zaļo infrastruktūru un līdz 2020. gadam atjaunojot vismaz 15 % degradēto ekosistēmu. ES zaļās infrastruktūras stratēģija veicina zaļās infrastruktūras iekļaušanu saistītos plānos un programmās.

Zaļā infrastruktūra sniedz ekoloģiskus, ekonomiskus un sociālus ieguvumus, piedāvājot dabā balstītus risinājumus, kas palīdz pārvarēt dzīvotņu sadrumstalotību un uzturēt vai atjaunot ekoloģisko sasaisti. Tā uzlabo ekosistēmu noturību un tādā veidā nodrošina ekosistēmu pakalpojumu nepārtrauktu sniegšanu. Visbeidzot, tā palīdz cilvēkiem saprast dabas sniegtās priekšrocības un var palīdzēt arī piesaistīt investīcijas šo priekšrocību maksimizēšanai.

Dabas kapitāla aplēses

ES bioloģiskās daudzveidības stratēģijā dalībvalstis tiek aicinātas līdz 2014. gadam kartēt un novērtēt ekosistēmu un to pakalpojumu stāvokli valsts teritorijā un līdz 2020. gadam novērtēt šādu pakalpojumu ekonomisko vērtību un iekļaut to uzskaites un ziņošanas sistēmā ES un valstu līmenī.

Uzņēmējdarbības un bioloģiskās daudzveidības platformas, tīkli un prakses kopienas ir svarīgi instrumenti, kas veicina un atvieglo dabas kapitāla novērtēšanu uzņēmumiem un finanšu pakalpojumu sniedzējiem, piemēram, izmantojot Dabas kapitāla koalīcijas protokolu²². Šie novērtējumi dod ieguldījumu ES bioloģiskās daudzveidības stratēģijā, jo palīdz privātiem uzņēmumiem labāk izprast un novērtēt gan to ietekmi uz dabu, gan atkarību no tās. Bioloģiskās daudzveidības

¹⁹ Eiropas Komisija, [Dzīvotņu direktīva](#).

²⁰ Eiropas Komisija, [Putnu direktīva](#).

²¹ Kopienā nozīmīgas teritorijas (KNT) tiek noteiktas saskaņā ar Dzīvotņu direktīvu, savukārt īpaši aizsargājamās teritorijas (ĪAT) saskaņā ar Putnu direktīvu. Aptvēruma dati nav summējami, jo dažas KNT un ĪAT pārklājas. Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas (ĪADT) ir KNT, ko vēlāk noteikušas dalībvalstis.

²² Dabas kapitāla koalīcija, [Dabas kapitāla protokols](#).

platformas ir izveidotas ES līmenī²³ un vairākās dalībvalstīs.

Invazīvās svešzemju sugas

Saskaņā ar ES bioloģiskās daudzveidības stratēģiju līdz 2020. gadam ir jāpanāk, ka:

- i) invazīvās svešzemju sugas ir identificētas,
- ii) prioritārās sugas tiek kontrolētas vai izskaustas un
- iii) izplatības ceļi tiek pārvaldīti, lai nepieļautu, ka Eiropas bioloģisko daudzveidību grauj jaunas invazīvas sugas.

Šos mērķus palīdz sasniegt Invazīvu svešzemju sugu (ISS) regula, kas stājās spēkā 2015. gada 1. janvārī.

Invazīvas svešzemju sugas²⁴ ir dzīvnieki un augi, kas netīšām vai apzināti tiek ieviesti dabiskā vidē, kurā tie parasti nav sastopami, un kas potenciāli var radīt nozīmīgas negatīvas sekas jaunajai videi. Tās būtiski apdraud Eiropas vietējos augus un dzīvniekus, katru gadu nodarot miljardos euro mērāmu kaitējumu ES ekonomikai.

ISS regulā ir paredzēta procedūra, kā identificējamās invazīvas svešzemju sugas, kas rada bažas Savienībai²⁵, kā arī attiecīgi pasākumi, kas visā ES jāveic attiecībā uz šādām sugām. Šie pasākumi ir saistīti ar profilaksi, agrīnu atklāšanu, kā arī ātru izskaušanu un pārvaldību. Gan dalībvalstīs, gan Eiropas Komisija var ieteikt sugas, kas iekļaujamās sarakstā, pamatojoties uz riska novērtējumiem.

Augsnes aizsardzība

ES augsnes tematiskajā stratēģijā uzsvērtā nepieciešamība nodrošināt ilgtspējīgu augsnes izmantošanu. Tas nozīmē augsnes tālākas degradācijas novēršanu un tās funkciju saglabāšanu, kā arī degradētu augšņu atjaunošanu. 2011. gada Ceļvedī par resursu efektīvu izmantošanu Eiropā ir noteikts, ka līdz 2020. gadam ES rīcībpolitikā ir jāsāk ņemt vērā tās tiešā un netiešā ietekme uz zemes izmantošanu.

15. IAM paredz, ka valstīm ir jācīnās pret pārtuksnešošanos, jāatjauno degradēta zeme un augsne, t. sk. zeme, ko ietekmējusi pārtuksnešošanās, sausums un plūdi, un jācenšas līdz 2030. gadam panākt, ka pasaulē nenotiek zemes degradācija.

Augsne ir svarīgs dzīvības un ekonomikas resurss. Tā nodrošina pārtiku, šķiedras un biomasu atjaunojamo energoresursu enerģijas vajadzībām, oglekļa sekvēstrēšanu, ūdens attīrīšanu un plūdu regulāciju, izejvielas, celtniecības materiālus un daudz ko citu. Augsne ir trausls un ierobežots resurss, kas ES aizvien

²³ Uzņēmējdarbība un bioloģiskā daudzveidība, [Eiropas uzņēmējdarbības un bioloģiskās daudzveidības kampaņa](#), kuras mērķis ir veicināt bioloģiskās daudzveidības ekonomisko pamatojumu ES dalībvalstīs, izmantojot darbseminārus, seminārus un vairākmediju komunikācijas stratēģiju.

²⁴ Eiropas Komisija, [Invazīvas svešzemju sugas](#).

²⁵ Eiropas Komisija, [Invazīvas svešzemju sugas, kas rada bažas Savienībai](#).

vairāk degradējas. Pašreizējās zemes izmantošanas tendences palielina arī dzīvotņu sadrumstalotību. Augsnes aizsardzībai netieši pievēršas ES rīcībpolitika tādās jomās kā lauksaimniecība, ūdens resursi, atkritumi, ķīmikālijas un rūpnieciskā piesārņojuma novēršana.

Ūdens izraisīta augsnes erozija ir dabisks process, kuru var pastiprināt tādas cilvēka darbības kā nepiemērota lauksaimniecības prakse, atmežošana, meža ugunsgrēki vai būvniecība.

Augsnes organiskajai vielai ir svarīga nozīme oglekļa aprites ciklā un klimata pārmaiņās. Augsne ir otrais lielākais oglekļa absorbētājs pasaulē pēc okeāniem. Augsnes organiskie savienojumi, kas apgādā augus ar barības vielām un uzlabo ūdens pieejamību, ir svarīgs augsnes veselības un bioloģiskās daudzveidības rādītājs. Galvenie antropogēnie iemesli, kuru dēļ organiskā oglekļa saturs augsnē samazinās, ir zemes izmantošanas maiņa (jo īpaši zālāju pārveidošana aramzemē un atmežošana), nosusināšana un mitrāju zudums, kā arī kaitīga lauksaimniecības prakse. Augsnes organiskās vielas zudums var palielināt erozijas risku un izraisīt augsnes struktūras un kvalitātes pasliktināšanos.

2017. gada februārī Komisija, cieši sadarbojoties ar dalībvalstu ieceltajiem augsnes ekspertiem, publicēja atjauninātu ES valstu augsnes aizsardzības politikas instrumentu uzskaiti un novērtējumu²⁶.

Svarīga nozīme augsnes aizsardzībā var būt ES finanšu instrumentiem. Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai var palīdzēt palielināt augsnes organiskās vielas daudzumu un samazināt augsnes eroziju, savukārt Eiropas Reģionālās attīstības fonds var sniegt atbalstu rūpniecisko objektu un kontaminētas zemes sanācijā.

Jūras vides aizsardzība

ES piekrastes un jūras politika un tiesību akti paredz: lai sasniegtu vai saglabātu labu vides stāvokli un nodrošinātu, ka piekrastes zonas tiek pārvaldītas ilgtspējīgi, līdz 2020. gadam ir jāsamazina ietekme, ko rada jūras ūdeņu noslodze.

14. IAM nosaka valstīm pienākumu ilgtspējīgas attīstības nolūkā saglabāt un ilgtspējīgi izmantot okeānus, jūras un jūras resursus.

Jūras stratēģijas pamatdirektīvas²⁷ mērķis līdz 2020. gadam ir panākt labu vides stāvokli ES jūras ūdeņos. Šajā nolūkā dalībvalstīm ir jāizstrādā jūras vides stratēģija saviem jūras ūdeņiem un jāsadarbojas ar ES valstīm, ar kurām tām ir kopīgs jūras (apakš)reģions.

Jūras telpiskās plānošanas direktīva²⁸ un 2002. gada ES ieteikums par integrētu piekrastes pārvaldību²⁹ noveda pie Padomes Lēmuma 2010/631/ES³⁰, ar ko tika ieviests šāda veida plānošanas satvars. Turklāt darbs, kas patlaban piekrastē norisinās saskaņā ar Ūdens pamatdirektīvu³¹, izveido pamatu jūras telpas, t. sk. piekrastes zonu, izmantošanai ar mērķi nodrošināt, ka cilvēka darbības jūrā ir efektīvas, drošas, klimatnoturīgas un ilgtspējīgas.

²⁶ Eiropas Komisija, [Augsnes aizsardzības politikas novērtējums](#).

²⁷ [Jūras stratēģijas pamatdirektīva 2008/56/EK](#).

²⁸ [Direktīva 2014/89/ES](#).

²⁹ Eiropas Savienība, [Ieteikums par integrētas piekrastes zonas pārvaldības īstenošanu Eiropā](#).

³⁰ [Lēmums 2010/631/ES](#), ar ko ES *acquis* iekļauj Protokolu par kompleksu piekrastes teritoriju pārvaldību Vidusjūras reģionā.

³¹ [ES Ūdens pamatdirektīva](#).

3. Iedzīvotāju veselības un dzīves kvalitātes nodrošināšana

Gaisa kvalitāte

ES tīra gaisa politika un tiesību akti pieprasa būtiski uzlabot gaisa kvalitāti ES, lai tā tuvojies Pasaules Veselības organizācijas ieteiktajai gaisa kvalitātei. Gaisa piesārņojums un tā ietekme uz cilvēka veselību, ekosistēmām un bioloģisko daudzveidību būtu vēl vairāk jāsamazina, tiecoties uz ilgtermiņa mērķi nepārsniegt kritiskās slodzes un līmeņus. Šajā nolūkā ir jāpastiprina centieni panākt pilnīgu atbilstību ES tiesību aktiem par gaisa kvalitāti un jānosaka stratēģiskie mērķrādītāji un rīcība pēc 2020. gada.

ES ir izstrādājusi visaptverošu gaisa kvalitātes tiesību aktu kopumu³², kas ievieš uz veselības apsvērumiem balstītus standartus un mērķus attiecībā uz vairākiem gaisa piesārņotājiem. Šā procesa ietvaros dalībvalstīm ir jānodrošina, ka Komisijai regulāri tiek paziņota un sabiedrībai darīta pieejama aktuāla informācija par dažādu gaisa piesārņotāju koncentrāciju apkārtējā vidē to teritorijā. Turklāt Direktīvā par valstīm noteikto maksimāli pieļaujamo emisiju ir paredzēti galveno piesārņotāju emisiju samazināšanas mērķrādītāji nacionālā līmenī.

Gaisa kvalitāte Eiropas Savienībā (ES) pēdējās desmitgadēs kopumā ir uzlabojusies, un par to galvenokārt jāpateicas ES gaisa kvalitātes politikai, ar kuru izdevies ierobežot vairākus piesārņotājus. Tomēr lielākajā daļā dalībvalstu viena vai vairāku kaitīgu gaisa piesārņotāju radītā piesārņojuma robežkoncentrācija joprojām ir būtiski pārsniegta. Īpaši nelabvēlīga situācija ir urbānās teritorijās, kur dzīvo lielākā daļa Eiropas iedzīvotāju. Tā tieši ietekmē veselību un dzīves kvalitāti, izraisot smagas slimības, piemēram, astmu, sirds un asinsvadu slimības un plaušu vēzi. Gaisa piesārņojums Eiropas Savienībā joprojām ir galvenais vidiskais priekšlaicīgas nāves cēlonis, kas saskaņā ar aplēsēm izraisa vairāk nekā 400 000 priekšlaicīgas nāves gadījumu gadā³³. Turklāt sabiedrībai tas izmaksā ļoti dārgi – tiek lēsts, ka kopējās ar veselības aprūpi saistītās ārējās izmaksas varētu būt 330–940 miljardi euro gadā³⁴.

Ar programmu “Tīru gaisu Eiropā” (COM(2013) 918) tika atkārtoti apstiprināts kopējais stratēģiskais mērķis iespējami ātri panākt pilnīgu atbilstību pašreizējiem gaisa kvalitātes standartiem visā ES.

Atbilstības nodrošināšanas nolūkos dalībvalstīm ir sniegts

atbalsts un ieteikumi, izmantojot iepriekšējos vides politikas īstenošanas pārskatus, tīra gaisa dialogus un tīra gaisa forumu, gaisa kvalitātes ekspertu komiteju / ekspertu grupu, finansēšanas iespējas (Eiropas Reģionālās attīstības fonds, Kohēzijas fonds, LIFE), programmu sadarbībai ar tiesnešiem.

Rūpnieciskās emisijas

Galvenie ES rūpniecisko emisiju politikas mērķi ir:

- i) aizsargāt gaisu, ūdeni un augsni;
- ii) novērst atkritumu rašanos un apsaimniekot atkritumus;
- iii) uzlabot energoefektivitāti un resursefektivitāti un
- iv) attīrīt kontaminētas vietas.

Lai to panāktu, ES īsteno integrētu pieeju plānoto un nejaušo rūpniecisko emisiju novēršanai un kontrolei. Šīs politikas stūrakmens ir Rūpniecisko emisiju direktīva³⁵ (RED).

Lai gan rūpnieciskās darbības ir svarīgas ekonomiskajai attīstībai, tās var būtiski nelabvēlīgi ietekmēt vidi.

ES *acquis*, jo īpaši Rūpniecisko emisiju direktīvas (RED), mērķis ir novērst un mazināt kaitīgas rūpnieciskās emisijas to rašanās vietā, izmantojot lielām iekārtām domātu atļauju sistēmu, kuras pamatā ir energoefektīvu un resursefektīvu labāko pieejamo tehnisko paņēmieni izmantošana. Tas ietver arī stingrākas emisijas robežvērtības sadedzināšanas iekārtām un termiņus vairākām robežvērtību sasniegšanas atkāpēm, kā arī progresīvu inspekciju režīmu, kas paredz uz risku balstītus plānus un programmas.

Ir zināms, ka rūpniecības nozares, kuru emisijas gaisā rada lielāko slogu videi, ir i) enerģētika, ii) metāl rūpniecība un iii) “citas darbības” (galvenokārt intensīva putnkopība vai cūkkopība, kā arī virsmu apstrāde).

Troksnis

Vides trokšņa direktīva³⁶ paredz vienotu pieeju, kā izvairīties no kaitīgās ietekmes, ko rada eksponētība vides troksnim, novērst un mazināt šādu ietekmi.

Pārmērīgs troksnis, ko rada, piemēram, gaisa kuģi, dzelzceļš un autoceļi, ir plaši izplatīts sliktas veselības cēlonis³⁷. Troksnis var izraisīt sirds un asinsvadu slimības,

³² Eiropas Komisija, 2016. [Gaisa kvalitātes standarti](#).

³³ EVA, 2018, [Gaisa kvalitāte Eiropā – 2018. gada ziņojums](#). Eiropas Vides aģentūra.

³⁴ Sk. [Ietekmes novērtējumu, ar ko pamato programmu “Tīru gaisu Eiropā”, SWD\(2013\) 532 final](#).

³⁵ [Direktīva 2010/75/ES](#).

³⁶ [Direktīva 2002/49/EK](#).

³⁷ WHO/JRC, Burden of disease from environmental noise, Fritsch, L., Brown, A.L., Kim, R., Schwela, D., Kephapopoulos, S. (eds), [Pasaules](#)

to vidū sirds išēmisko slimību un insultu, un var izraisīt priekšlaicīgu nāvi. Troksnis var arī traucēt miegu, un tas nelabvēlīgi ietekmē endokrīno sistēmu, izraisa cilvēkos sliktu pašsajūtu un mazina bērnu spēju mācīties.

Ceturtdaļa ES iedzīvotāju ir eksponēti veselībai kaitīgam trokšņa līmenim. Sākotnējā novērtējumā ir konstatēts, ka priekšlaicīgas nāves gadījumu skaits ir vismaz 16 600 gadā³⁸.

Lai nodrošinātu, ka sabiedrība tiek informēta par troksni un tā ietekmi, ES tiesību akti paredz novērtēt un kartēt eksponētību vides troksnim, kaut gan trokšņa robežvērtības tajos nav noteiktas. Dalībvalstīm ir noteikts arī pienākums pieņemt rīcības plānus vides trokšņa novēršanai vai mazināšanai, kā arī saglabāt vidi, kurā ir zems trokšņa līmenis. Eiropas Vides aģentūras sākotnējā analīze liecina, ka laikā no 2007. līdz 2012. gadam eksponētība ceļu troksnim pilsētās ir samazinājusies tikai 60 % gadījumu.

Ūdens kvalitāte un apsaimniekošana

ES tiesību akti un politika paredz, ka ir būtiski jāsamazina ietekme, ko rada noslodze uz pārejas ūdeņiem, piekrastes ūdeņiem un saldūdeņiem (ieskaitot virszemes ūdeņus un pazemes ūdeņus). Laba ūdensobjektu stāvokļa sasniegšana, uzturēšana vai uzlabošana atbilstīgi Ūdens pamatdirektīvai nodrošinās, ka ES iedzīvotāji var izmantot labas kvalitātes un drošu dzeramo ūdeni un peldvietu ūdeņus. Tādējādi tiktu nodrošināta arī barības vielu (slāpekļa un fosfora) cikla ilgtspējīgāka un resursefektīvāka pārvaldība.

6. IAM paredz, ka valstīm, izmantojot integrētu ūdens resursu apsaimniekošanu, ir jānodrošina, ka ikvienam ir piekļuve ūdenim un kanalizācijai.

ES ūdens politikas un tiesību aktu kopējie mērķi ir ES ūdens resursu aizsardzība, cilvēka veselības aizsardzība un plūdu seku mazināšana. Ar esošajiem ES tiesību aktiem ūdens jomā³⁹ ir izveidots aizsardzības satvars, kas vajadzīgs, lai nodrošinātu augstus standartus visiem ūdensobjektiem ES, un pievērsta uzmanību īpašiem piesārņojuma avotiem (piemēram, lauksaimniecībai, urbānām teritorijām un rūpnieciskām darbībām). Turklāt tie prasa klimata pārmaiņu prognozēto ietekmi integrēt attiecīgajos plānošanas instrumentos (piemēram, upju baseinu apsaimniekošanas plānos un plūdu riska

pārvaldības plānos).

Upju baseinu apsaimniekošanas plāni kopā ar jaunajiem plūdu riska pārvaldības plāniem, ko paredz attiecīgi Ūdens pamatdirektīva un Plūdu direktīva, var aizsargāt un uzlabot ūdens vidi un nodrošināt ilgtspējīgu ūdens izmantošanu ES. Tas ietver virszemes saldūdeņus, piemēram, ezerus un upes, pazemes ūdeņus, estuārus un piekrastes ūdeņus līdz vienai jūras jūdzei no krasta.

Ķīmikālijas

ES mērķis ir līdz 2020. gadam nodrošināt, ka ķīmikālijas tiek ražotas un izmantotas tā, lai minimalizētu jebkādu būtisku nelabvēlīgu ietekmi uz cilvēka veselību un vidi.

3.9. IAM mērķis ir līdz 2030. gadam būtiski samazināt to nāves un saslimšanas gadījumu skaitu, ko izraisījušas bīstamas ķīmikālijas un gaisa, ūdens un augsnes piesārņojums un kontaminācija.

Saskare ar bīstamām ķīmikālijām var nodarīt būtisku kaitējumu videi un cilvēka veselībai. ES tiesību akti ķīmikāliju jomā galvenokārt ir vērsti uz ķīmikāliju apsaimniekošanu un lietošanu videi drošā veidā. Pastāv arī vienotā tirgus mērķis: tiesību akti nodrošina vielu brīvu apriti iekšējā tirgū, vienlaikus palielinot konkurētspēju un inovāciju.

Ķīmikāliju kaitīgās ietekmes mazināšana ir integrēta arī ES ūdens resursu apsaimniekošanas, gaisa kvalitātes un atkritumu apsaimniekošanas rīcībpolitikā un tiesību aktos.

Horizontālie ķīmikāliju tiesību akti (*REACH*⁴⁰, Klasificēšanas, marķēšanas un iepakojšanas (*CLP*) regula⁴¹ un tiesību akti par biocīdiem un augu aizsardzības līdzekļiem⁴²) visā ES nodrošina cilvēka veselības un vides aizsardzības pamatlīmeni, kā arī rada stabilitāti un paredzamību ekonomikas dalībniekiem.

REACH un *CLP* regulu dalībvalstis piemēro tieši, un tām ik pēc 5 gadiem ir jāziņo par īstenošanu. 2016. gadā Eiropas Ķīmikāliju aģentūra (*ECHA*) publicēja ziņojumu par *REACH* un *CLP* regulu⁴³, bet līdz šim nav visaptveroša un reprezentatīva pārskata par to, kā šie tiesību akti īstenoti katrā dalībvalstī.

Vairums dalībvalstu kā daļu no izpildes panākšanas darbībām, kas joprojām tiek izstrādātas, veic informētības uzlabošanas pasākumus un veicina alternatīvu testēšanas metožu izmantošanu (lai aizstātu

[Veselības organizācijas Eiropas reģionālais birojs](#), Kopenhāgena, Dānija. 2011.

³⁸ Eiropas Vides aģentūra, [Vides troksnis](#).

³⁹ Tie ir [Peldvietu ūdeni direktīva \(2006/7/EK\)](#), [Direktīva par komunālo notekūdeņu attīrīšanu \(91/271/EEK\)](#), [Dzeramā ūdens direktīva \(98/83/EK\)](#), [Ūdens pamatdirektīva \(2000/60/EK\)](#), [Nitrātu direktīva \(91/676/EEK\)](#) un [Plūdu direktīva \(2007/60/EK\)](#).

⁴⁰ OV L 396, 30.12.2006., 1. lpp.

⁴¹ OV L 252, 31.12.2006., 1. lpp.

⁴² [Augu aizsardzības līdzekļu regula \(EK\) Nr. 1107/2009](#), [Biocīdu regula \(ES\) Nr. 528/2012](#).

⁴³ Eiropas Ķīmikāliju aģentūra, [2016. gada ziņojums par REACH un CLP darbību](#).

testēšanu uz dzīvniekiem). Dalībvalstis apmainās ar pieredzi ECHA ieviešanas informācijas apmaiņas forumā⁴⁴.

Forums koordinē dažādas ieviešanas iniciatīvas, piemēram, REACH-EN-FORCE (REF) projektus, kuru mērķis ir harmonizēt ieviešanu katrā dalībvalstī un pārliecināties par pašreizējo līmeni, kādā rūpniecības nozare atbilst konkrētām saistībām.

Juridiskās normas, kas attiecas uz ķīmikālijām, kurām piemīt endokrīni disruptīvas īpašības, ir iekļautas kā REACH, tā arī Biocīdu regulā un Augu aizsardzības līdzekļu (AAL) regulā. Gan AAL, gan Biocīdu regulā ir iekļauti endokrīno disruptoru identificēšanas kritēriji, kas stājās spēkā 2017. gadā.

Saskaņā ar Roterdamas konvenciju ECHA ieviešanas informācijas apmaiņas foruma aktivitātes aptver arī ķīmikālijas, uz kurām attiecas Regula par iepriekš norunātu piekrišanu (PIC)⁴⁵.

Noturīgu organisko piesārņotāju (NOP) ražošanas ierobežojumus, eksportu un importu, drošu rīkošanos ar tiem un videi drošu iznīcināšanu reglamentē NOP regula⁴⁶.

Pilsētu ilgtspējības uzlabošana

ES pilsētvides politika mudina pilsētas ieviest ilgtspējīgas pilsētplānošanas un projektēšanas politiku. Tas nozīmē arī inovatīvas pieejas tādās jomās kā pilsētu sabiedriskais transports un mobilitāte, pielāgošanās klimata pārmaiņām un noturība, ilgtspējīgas ēkas, energoefektivitāte, sociālā iekļaušana, iedzīvotāju veselība un labjutība, kā arī pilsētu bioloģiskās daudzveidības saglabāšana.

11. IAM mērķis ir padarīt pilsētas un citas apdzīvotas vietas iekļaujošas, drošas, noturīgas un ilgtspējīgas.

Aptuveni 75 % ES iedzīvotāju dzīvo urbānās teritorijās. No vides un cilvēka veselības viedokļa urbānās teritorijas ir īpaši problemātiskas, tomēr tās arī paver iespējas un ļauj efektīvāk izmantot resursus.

Dalībvalstis, Eiropas iestādes, pilsētas un ieinteresētās personas ir sagatavojušas “ES pilsētprogrammu” (ietver viedo pilsētu iniciatīvu), lai šīs problēmas risinātu visaptveroši, aplūkojot arī to saistību ar sociālajām un ekonomiskajām problēmām. Saskaņā ar šo pilsētprogrammu tiks izveidotas 12 partnerības, kas vērstas uz identificētajām urbānajām problēmām, kuru vidū ir gaisa kvalitāte un mājokļu jautājums, urbānā

mobilitāte, enerģētikas pārkārtošana, pielāgošanās klimata pārmaiņām, ilgtspējīga zemes izmantošana un dabā rodami risinājumi.

Šajā sakarā Eiropas Komisija 2018. gada zaļās nedēļas laikā iepazīstināja ar jaunu brīvprātīgu rīku, ko pilsētas var izmantot, lai novērtētu un salīdzinātu savu vidisko sniegumu ar rādītājiem, kas jāizpilda, lai iegūtu Eiropas Zaļās galvaspilsētas balvu (sk. turpmāk). “Zaļo pilsētu rīks” sniedz arī ieteikumus un labas prakses piemērus, kā pilsētas padarīt zaļākas.

Pilsētas kļūst zaļākām un rādīt pozitīvu piemēru ES mudina ar balvām un finansējumu. To vidū ir ES Zaļās galvaspilsētas balva pilsētām, kurās ir vairāk nekā 100 000 iedzīvotāju, un ES Zaļās lapas iniciatīva pilsētām, kurās iedzīvotāju skaits ir no 20 000 līdz 100 000.

Izmantojot Pilsētu mēru pakta klimata un enerģētikas jomā, ES rosina vietēja līmeņa rīcību klimata pārmaiņu, pielāgošanās un energoefektivitātes jomā. Kopš tā aizsākšanas 2008. gadā vairāk nekā 7300 vietējo pašvaldību ES ir paziņojušas par nodomu mazināt SEG emisijas. Kopumā 891 parakstītājs ES ir paudis apņemšanos izstrādāt stratēģiju, kā pielāgoties klimata pārmaiņām.

Ar pētniecības pamatprogrammas “Apvārsnis 2020” starpniecību ES līdz 2020. gadam vairāk nekā 200 miljonus EUR ir investējusi dabā rodamu risinājumu izstrādāšanā un demonstrēšanā pilsētu teritorijās. Savukārt ERAF atbalsta Inovatīvas pilsētvides darbības (IPD), kas 2014.–2020. gada periodā veiktas jaunu un nepārbaudītu pilsētvides problēmu risinājumu testēšanai. No ERAF budžeta IPD iniciatīvai šajā periodā atvēlēti 372 miljoni EUR.

⁴⁴ ECHA, [Ieviešanas informācijas apmaiņas forums](#).

⁴⁵ ECHA, [Ķīmikālijas, uz kurām attiecas PIC](#).

⁴⁶ OV L 158, 30.4.2014.

III. Veicinošais satvars: īstenošanas rīki

4. Zaļie nodokļi, zaļais publiskais iepirkums, finansējums un investīcijas vides jomā

Zaļie nodokļi un videi kaitīgas subsīdijas

Finansiālie stimuli, nodokļi un citi ekonomikas instrumenti ir iedarbīgs un efektīvs veids, kā sasniegt vides politikas mērķus. ES rīcības plāns pārejai uz aprites ekonomiku rosina tos izmantot. Videi kaitīgas subsīdijas tiek uzraudzītas Eiropas pusgada un enerģētikas savienības pārvaldības procesa kontekstā.

Piesārņošanas un resursu izmantošanas aplikšana ar nodokļiem mudina patērētājus pieņemt sabiedrībai un videi labvēlīgus lēmumus. Tā nodrošina arī budžeta ieņēmumus. Nodokļu sistēmas, kas pret piesārņojošām tehnoloģijām ir iecietīgākas, rada mazākus nodokļu ieņēmumus un augstākas veselības aprūpes un attīrīšanas izmaksas.

Zaļais publiskais iepirkums

ES zaļā publiskā iepirkuma politika mudina dalībvalstis spert tālākus soļus, lai zaļā iepirkuma kritērijus piemērotu vismaz 50 % publiskā iepirkuma konkursu. Eiropas Komisija palīdz plašāk izmantot publisko iepirkumu kā stratēģisku vides aizsardzības atbalsta instrumentu.

Zaļais publiskais iepirkums (ZPI) mudina publiskā sektora iestādes iepirkt preces un pakalpojumus, kam visā to darbībā jeb aprites ciklā ir mazāka ietekme uz vidi salīdzinājumā ar līdzvērtīgām precēm un pakalpojumiem, kas tiktu iepirkti pretējā gadījumā.

Publiskā iepirkuma pirkatspēja ES ir aptuveni 1,8 triljoni EUR (aptuveni 14 % no IKP). Būtiska daļa šo līdzekļu nonāk nozarēs ar lielu ietekmi uz vidi, piemēram, būvniecības vai transporta nozarē. Tādēļ ZPI var palīdzēt būtiski samazināt publisko tēriņu negatīvo ietekmi uz vidi un palīdzēt atbalstīt ilgtspējīgus inovatīvus uzņēmumus. Komisija ir ierosinājusi ES ZPI kritērijus⁴⁷.

Finansējums un investīcijas vides jomā

Eiropas strukturālo un investīciju fondu (ESI fondu) noteikumi paredz, ka dalībvalstīm to ekonomiskās, sociālās un teritoriālās kohēzijas, lauku attīstības un jūrlietu politikas finansēšanas stratēģijās un programmās ir jāveicina vides un klimata aspekti.

Lai sasniegtu ilgtspējas mērķus, ir jāpiesaista publiski un privāti finansējuma avoti. Šajā sakarā Komisija 2018. gada martā pieņēma rīcības plānu ilgtspējīgas izaugsmes finansēšanai⁴⁸. Lai sasniegtu vidiskos mērķus un integrētu tos citās politikas jomās, ir svarīgi gādāt par Eiropas strukturālo un investīciju fondu⁴⁹ lietderīgu izmantošanu – ne tikai plānošanas fāzē, bet arī tēriņu gaitā. Projektus vides un resursefektivitātes jomā atbalsta arī Ž. K. Junkera investīciju plāns Eiropai ("Junkera plāns"), proti, ar Eiropas Stratēģisko investīciju fonda (ESIF) starpniecību nodrošinot pirmās kārtas zaudējumu garantiju un ļaujot EIB vairāk investēt projektos, kas nereti ir riskantāki. Lai varētu izstrādāt jaunus inovatīvus projektus vides jomā un iegūt nepieciešamo privāto un publisko finansējumu, finansiālu atbalstu var sniegt LIFE+.

⁴⁷ Paziņojumā COM(2008) 400 Komisija ierosināja izveidot procesu kopīgu ZPI kritēriju noteikšanai. ZPI koncepcijas pamatā ir skaidri, verificējami, pamatojami un vērienīgi vidiskie kritēriji, kas piemērojami ražojumiem un pakalpojumiem un ir balstīti uz aprites cikla pieeju un zinātniskiem pierādījumiem.

⁴⁸ Eiropas Komisija, 2018, [Rīcības plāns: ilgtspējīgas izaugsmes finansēšana](#).

⁴⁹ ESI fondus veido pieci fondi: Eiropas Reģionālās attīstības fonds (ERAF), Kohēzijas fonds (KF), Eiropas Sociālais fonds (ESF), Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai (ELFLA) un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonds (EJZF). ERAF, KF un ESF kopā veido Kohēzijas politikas fondus (NB! No Kohēzijas fonda līdzekļus nesaeņem Beļģija).

5. Vides pārvaldības stiprināšana

16. IAM nolūks ir nodrošināt tiesu pieejamību un veidot efektīvas, atbildīgas un iekļaujošas iestādes visos līmeņos.
17. IAM nolūks ir uzlabot īstenošanu, politikas koordināciju un saskaņotību, veicināt zinātni, tehnoloģijas un inovāciju, veidot partnerības un izstrādāt progresu mērījumus.

2017. gada *EIR* valstu ziņojumiem pievienotajā paziņojumā Komisija norādīja uz šādiem pieciem īstenošanas problēmu galvenajiem cēloņiem ES dalībvalstīs:

- 1) neefektīva koordinācija starp vietējām, reģionālajām un valsts iestādēm;
- 2) administratīvās spējas trūkums un nepietiekams finansējums;
- 3) zināšanu un datu trūkums;
- 4) nepietiekami atbilstības nodrošināšanas mehānismi un
- 5) nepietiekama integrācija un politikas saskaņotība.

Tiem ir veltīta uzmanība katras valsts ziņojumā, kurā aplūkotas arī juridiskās prasības, kas attiecas uz vidisko pārvaldību.

Komisija ir pieņēmusi paziņojumu⁵⁰ *par ES rīcību vidiskās atbilstības un pārvaldības uzlabošanai* un izveidojusi kopdarbības platformu (*Vidiskās atbilstības un pārvaldības forums*), kurā dalībvalstis var kopīgi strādāt pie šo starpnozaru problēmu risināšanas. Turklāt Komisija ir uzsākusi projektu⁵¹ *par vidiskās pārvaldības novērtēšanas satvara izstrādi*. Šajā projektā iegūtie pierādījumi ir viens no avotiem, kas izmantoti šīs politiskā konteksta iedaļas pamatošanai.

Informācija, sabiedrības līdzdalība un tiesu pieejamība

Iedzīvotāji var efektīvāk aizsargāt vidi tad, ja tie var balstīties uz trim Orhūsas konvencijas pīlāriem:

- i) piekļuvi informācijai;
- ii) sabiedrības līdzdalību lēmumu pieņemšanā un
- iii) tiesu pieejamību vides lietās.

Publiskā sektora iestādēm, sabiedrībai un uzņēmumiem ir ārkārtīgi svarīgi, lai vidiska informācija tiktu izplatīta efektīvi un iedarbīgi⁵². Sabiedrības līdzdalība ļauj

iestādēm pieņemt lēmumus, kuros ir ņemtas vērā sabiedrības bažas. Tiesu pieejamība ir garantiju kopums, kas iedzīvotājiem un NVO nodrošina iespēju valsts tiesas izmantot vides aizsardzības nolūkos. Tā ietver juridiskas apstrīdēšanas tiesības (tiesības celt prasību tiesā).

Iedzīvotāji var efektīvāk piedalīties vides aizsardzībā tad, ja tie var balstīties uz iepriekš aprakstītajiem trim Orhūsas konvencijas pīlāriem. Turklāt lielāka sabiedrības iesaiste palīdzēs uzlabot dažādu attīstības projektu pieņemšanu un to saskaņotību, tādējādi uzlabojot darījumdarbības un sociālo vidi.

Vidiska informācija

Publiskā sektora iestādēm, plašai sabiedrībai un uzņēmumiem ir noderīgi, ja vidiska informācija tiek izplatīta efektīvi un iedarbīgi. Tāpēc uzņēmumiem un publiskā sektora iestādēm ir jāizstrādā ziņojumi par savām darbībām, kas saistītas ar vidi, un aktīvi jāizplata šī informācija sabiedrībai, arvien vairāk ar elektroniskiem līdzekļiem.

Sabiedrības līdzdalība

Lai nodrošinātu, ka attiecīgā iestāde lēmumu pieņem uz vislabākā iespējamā pamata, ir svarīgi, lai sabiedrība piedalītos lēmumu pieņemšanas procesā.

Tiesu pieejamība

Tiesu pieejamība ietver garantiju kopumu, kas ļauj iedzīvotājiem un to apvienībām tiesā apstrīdēt attiecīgās publiskās pārvaldes darbību vai bezdarbību. Tas ir ES vides tiesību decentralizētas īstenošanas instruments.

Pirmajā *EIR* kārtā novērtējumā tika pievērsta uzmanība tiesībām celt prasību tiesā (proti, puses spējai pierādīt pietiekamu saikni ar apstrīdēto tiesību aktu vai rīcību un to nodarīto kaitējumu), kas ir svarīgas no tiesu pieejamības un ar to saistīto izmaksu viedokļa. Novērtējumā arī pirmoreiz sistemātiski ir analizēta praktiskas informācijas pieejamība sabiedrībai. Šajā *EIR* aplūkots, cik labi dalībvalstis skaidro sabiedrībai tiesības uz tiesu pieejamību, kā arī tiesības celt prasību tiesā un galvenos šķēršļus, kas traucē celt tiesā prasības dabas un gaisa piesārņojuma lietās.

⁵⁰ [COM\(2018\) 10](#).

⁵¹ Eiropas Vides politikas institūts, [ES dalībvalstu vidiskās pārvaldības novērtēšanas satvara izstrāde](#).

⁵² [Orhūsas konvencija](#), [Direktīva 2003/4/EK par vides informācijas pieejamību](#) un [Direktīva 2007/2/EK \(INSPIRE\)](#) kopā veido juridisko pamatu vidiskās informācijas koplietošanai starp publiskā sektora iestādēm un ar sabiedrību. Šīs *EIR* galvenokārt pievēršas *INSPIRE* direktīvai.

Atbilstības nodrošināšana

Vidiskās atbilstības nodrošināšana nozīmē visu publiskā sektora iestāžu darbu, ko tās veic, lai panāktu, ka rūpniecības uzņēmumi, lauksaimnieki un citi aktori pilda savus pienākumus aizsargāt ūdeni, gaisu un dabu un apsaimniekot atkritumus. Tā ietver tādus iestāžu nodrošinātos atbalsta pasākumus kā:

- i) atbilstības veicināšana,
- ii) iestāžu veiktās inspekcijas un citas pārbaudes, proti, atbilstības uzraudzība, un
- iii) pasākumi, ko tās veic, lai apturētu pārkāpumus, piemērotu sankcijas un pieprasītu atlīdzināt kaitējumu, t. i., izpildes panākšana.

Amatierzinātne un iedzīvotāju sūdzības ļauj iestādēm labāk koncentrēt savus centienus. Vidiskā atbildība nodrošina, ka piesārņotājs maksā, lai atlīdzinātu ikvienu nodarīto kaitējumu.

Atbilstības pienākumi var izpausties kā aizliegumi, vispārīgi saistoši noteikumi, atļaujas un citi pasākumi, kas ieviesti, lai aizsargātu vidi, sabiedrības veselību un garantētu, ka tiek nodrošinātas sabiedrības ilgtermiņa vajadzības pēc resursiem. Minētais ir izskaidrots paziņojumā par ES rīcību vidiskās atbilstības un pārvaldības uzlabošanai⁵³.

Atbilstības veicināšana un uzraudzība

Vidiskās atbilstības nodrošināšana ietver visus veidus, kādos publiskā sektora iestādes veicina, uzrauga un nodrošina atbilstību, un tiek izmantotas šādas definīcijas:

- “veicināt” nozīmē palīdzēt uzņēmumiem un citām personām panākt atbilstību;
- “uzraudzīt” nozīmē ar inspekcijām un citām pārbaudēm vākt informāciju par atbilstības līmeņiem un nodrošināt pārliedzinošus pierādījumus izpildes panākšanai, un
- “panākt izpildi” nozīmē apturēt noteikumu pārkāpējus, piemērot tiem sodus un noteikt tiem pienākumu novērst kaitējumu.

Veicināšana ietver informētības uzlabošanu, norādījumus un padomus. Uzraudzība ietver kārtējās vides inspekcijas, policijas izmeklēšanu un publisku revīzijas struktūru veiktās vides revīzijas. Tā iekļauj arī iedzīvotāju iesniegto sūdzību izskatīšanu. Izpildes panākšana ietver revīzijas ieteikumus, oficiālus brīdinājumus, rīkojumus par prettiesiskas darbības pārtraukšanu, administratīvos sodus, kriminālvajāšanu un korektīvu pasākumu pieprasīšanu. Rīcība var atšķirties atkarībā no tā, kas ir iedarbīgāk.

Amatierzinātne un iedzīvotāju sūdzību izskatīšana

Tiek izskatītas divu veidu sūdzības: i) publiskā sektora iestādēm iesniegtās sūdzības par vides problēmām, ko iestādes tiek lūgtas risināt, un ii) sūdzības par publiskā sektora iestāžu varbūtējo pienākumu neizpildi vides jomā, ko nereti iesniedz nacionālā tiesībsarga birojam.

Galvenās šajā iedaļā aplūkotās problēmas ietver pārredzamību, iedzīvotāju iesaisti, pieejamību un vienkāršību, konfidencialitāti, neatkarību un pārskatatbildību.

Izpildes panākšana

Noziegumi pret vidi aptver darbības, kas pārkāpj vides tiesību aktus un nodara būtisku kaitējumu vai rada risku videi un cilvēka veselībai. Vislabāk zināmie vidisko noziegumu piemēri ir šādi: i) nelikumīga vielu emisija vai izplūde gaisā, ūdenī vai augsnē, ii) nelikumīga tirdzniecība ar savvaļas augiem un dzīvniekiem, iii) nelikumīga tirdzniecība ar ozona slāni noārdošām vielām un iv) nelikumīgs atkritumu sūtījums vai to izgāšana. Direktīvā 2008/99/EK par vides krimināltiesisko aizsardzību ir noteikti nodarījumi pret vidi, kas visās dalībvalstīs jāatzīst par noziedzīgiem nodarījumiem, ja tie izdarīti tīši vai aiz rupjas neuzmanības.

Turklāt izpildes iestāžu godprātībai ir svarīga nozīme pienācīgas vidiskās pārvaldības nodrošināšanā un ar vidi saistītu noziegumu novēršanā. Personāla pārbaudīšana un uzraudzīšana, kā arī izcilas rīcības atalgošana ir tikai daži no iespējamajiem pasākumiem šo problēmu risināšanai.

Vidiskā atbildība

Lai nepieļautu un novērstu kaitējuma nodarīšanu videi, ar Eiropas Parlamenta un Eiropas Savienības Padomes Direktīvu par atbildību vides jomā (DAVJ) (2004/35/EK) ir izveidots satvars, kas pamatojas uz principu “maksā piesārņotājs”.

Par otro *EIR* ciklu nebija pieejami jauni ziņojumi par DAVJ, taču patlaban kopā ar dalībvalstīm daudzgažu darba programmas ietvaros tiek vākti pierādījumi.

Vides pārvalžu efektivitāte

Personām, kas iesaistītas vides tiesību aktu īstenošanā ES, nacionālajā, reģionālajā un vietējā līmenī, ir nepieciešamas zināšanas, rīki un spēja nodrošināt, ka tiesību akti un izpildes panākšanas procesa pārvaldība dod cerētos rezultātus.

Administratīvā spēja un kvalitāte

Ir ļoti svarīgi, lai visu attiecīgo publiskās pārvaldes līmeņu personālam būtu nepieciešamās spējas, prasmes, mācības un resursi uzdevumu veikšanai un efektīvai savstarpējai sadarbībai un koordinācijai daudzlīmeņu pārvaldības sistēmā.

⁵³ [COM\(2018\) 10](#).

Koordinācija un integrācija

Vidiskā integrācija nozīmē nodrošināt to, ka citu nozaru lēmumos un darbībās tiek pilnībā ņemti vērā vidiski apsvērumi. Ilgtspējīgai attīstībai ir svarīgi, lai atkārtoti tiktu pievērsta uzmanība politikas koordinācijai un integrācijai.

Pielāgošanās spēja, reformu dinamika un inovācija (e-pārvalde)

E-pārvalde var stimulēt visas ekonomikas inovāciju un izaugsmi, nodrošinot pirms tirgu un platformu privātiem pakalpojumiem, vienlaikus samazinot visu Eiropas iedzīvotāju vides pēdas nospiedumu.

Finansējuma nodrošināšana un līdzekļu efektīva izlietošana

Komisija finansē projektus un iniciatīvas, kas sekmē tās politikas prioritātes visā ES un ārpus tās. Publiskā sektora iestādēm būtu jārosina pieejamo līdzekļu izmantošana investīcijām vides jomā un jāspēj pienācīgi plānot un ietvert.

Starptautiski nolīgumi

ES Līgumi nosaka, ka ES vides politikai starptautiskā līmenī jāveicina pasākumi, kas vajadzīgi reģionālu vai pasaules mēroga vides problēmu risināšanai.

Lielākajai daļai vides problēmu ir pārrobežu iezīmes un globāls mērogs, tāpēc tās var efektīvi risināt tikai starptautiskas sadarbības ceļā. ES noslēgtie starptautiskie nolīgumi vides jomā ir saistoši gan ES iestādēm, gan dalībvalstīm. Visām pusēm ir noteiktajos termiņos jāparaksta, jāratificē un efektīvi jāīsteno visi attiecīgie daudzpusējie vides nolīgumi. Tas lielā mērā palīdzēs sasniegt IAM, ko dalībvalstis uzņēmas 2015. gadā un kas ietver vairākas juridiski saistošas vienošanās.

Tas, ka dažas dalībvalstis nav parakstījušas un/vai ratificējušas vairākus no šiem nolīgumiem, kaitē to vidiskajai īstenošanai, arī ES ietvaros, kā arī ES uzticamībai attiecīgajās sarunās un starptautiskajās sanāksmēs, kurās nostabilizējusies ES politiskā prakse ir atbalstīt trešo valstu pievienošanos šiem nolīgumiem. Nolīgumos, kas ietver balsošanu, dažu dalībvalstu nepiedalīšanās bieži negatīvi ietekmē ES nodoto balstu skaitu.

Meža nozare: ES Kokmateriālu regula (EUTR) / Regula par meža tiesību aktu ieviešanu, pārvaldību un tirdzniecību (FLEGT)

Saskaņā ar ES Kokmateriālu regulu, kas aizliedz ES tirgū laist nelikumīgi iegūtus kokmateriālus, ES dalībvalstu kompetentajām iestādēm ir regulāri jāpārbauda operatori un tirgotāji un neatbilstības gadījumos jāpiemēro sodi.

Ģenētiskie resursi: Nagojas Protokols par piekļuvi ģenētiskajiem resursiem un to ieguvumu taisnīgu un godīgu sadali, kas gūti no šo resursu izmantošanas⁵⁴

Nagojas protokolā paredzētie atbilstības pasākumi ES tiesībās ir transponēti ar ES Regulu par piekļuvi un ieguvumu sadali. Tā nodrošina vispārēju satvaru bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai un ilgtspējīgai izmantošanai, kā arī no ģenētisko resursu izmantošanas iegūto labumu godīgai un taisnīgai sadalei. Pirmais jautājums, kam pievērsta uzmanība EIR, ir to kompetento iestāžu izraudzīšanās ES dalībvalstīs, kas atbild par ES Regulas par piekļuvi un ieguvumu sadali īstenošanu.

Starptautiskā tirdzniecība ar savvaļas augiem un dzīvniekiem: Konvencija par starptautisko tirdzniecību ar apdraudētajām savvaļas dzīvnieku un augu sugām (CITES)

Ar pamatregulu⁵⁵ ES tiesībās ir transponētas galvenās saistības, kas izriet no Konvencijas par starptautisko tirdzniecību ar apdraudētajām savvaļas dzīvnieku un augu sugām (CITES). Dalībvalstīm ir jāizveido attiecīgas valsts iestādes importa, eksporta (reeksporta) (pieprasījumu) un ES iekšējās tirdzniecības dokumentu regulārai apstrādei. Turklāt tām reizi sešos mēnešos jāziņo par nelikumīgu sūtījumu aizturēšanas gadījumiem un jāapmainās ar šo informāciju, izmantojot platformu [EU-TWIX](#).

⁵⁴ [Regula \(ES\) Nr. 511/2014.](#)

⁵⁵ [Padomes Regula \(EK\) Nr. 338/97.](#)